

**УРОК 46. ГОСПОДАРСТВО КРАЇН АФРИКИ. Практична робота 7.
Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування
нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки
(збагачення), основних транспортних магістралей та портів
експортування**

Очікувані результати НПД: учні вирізняють особливості економіки країн Африки, обґрунтовують особливості спеціалізації сільського господарства; показують на карті основні райони видобування мінеральних ресурсів, лісозаготівлі; обґрунтовують особливості розміщення основних осередків переробної промисловості; пояснюють причини відсталості соціально-економічного розвитку країн регіону.

Розвивальна та виховна мета: вдосконалювати вміння використовувати інформаційні ресурси, здатність до пошуку та засвоєння нових знань 6; формувати пізнавальний інтерес, самостійність, вміння долати труднощі.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, політична карта Африки, економічна карта Африки, ресурси Інтернету.

Опорні та базові поняття: ВВП, ТНК, сільське господарство, добувна промисловість, енергетика, машинобудування, хімічна промисловість, металургія, легка промисловість, харчова промисловість, туризм, транспортна система.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Картографічна розминка (субрегіони, країни та столиці Африки)

Затитання. Пригадайте особливості господарства країн Америки, які в минулому були колоніями європейських держав.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

На попередніх уроках ви дізналися географічні, природні та демографічні передумови економічного розвитку Африки. Зробіть припущення щодо можливої спеціалізації країн регіону в міжнародному поділі праці. Підтвердити або спростувати ваші припущення ви зможете сьогодні на уроці, дослідивши особливості економіки країн Африки.

Повідомлення теми, цілей і завдань уроку

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Особливості економіки країн Африки

Один з найбільш відсталих в господарському відношенні регіонів. Економіка більшості країн має аграрно-сировинний характер. За загальним обсягом ВВП (за ПКС) лідерами в регіоні є Єгипет (1, 2 трлн дол. — 21 місце), Нігерія (1,1 трлн дол. — 23 місце), ПАР (757 млрд дол. — 30 місце). Найбільші показники ВВП на душу населення: Алжир (15,1 тис. дол.), ПАР (13,4 тис. дол.), Єгипет (13 тис. дол.). ВВП на душу населення в найменш розвинених країнах (Бурунді, Малаві, Ліберія, ДРК) не перевищує 1000 дол. У територіальній структурі господарства окремих країн більш високим рівнем розвитку виділяються столиці та їхні передмістя, а також райони видобутку й переробки мінеральних ресурсів, рідше — порти. Інші райони — це області з переважанням натурального й напівнатурального сільського господарства.

2. Первинний сектор економіки

Сільське господарство. Провідне значення рослинництва. Споживчі культури: просо, сорго, ямс, маніок, таро, пшениця, ячмінь, батат, кукурудза, рис; експортні культури: какао, кава, чай, бавовник, цитрусові, цукрова тростина, банани, арахіс, фініки. Для низки країн характерний монокультурний характер виробництва (наприклад, Кот-д'Івуар, Гана — какао-боби). Тваринництво має переважно екстенсивний характер, розведення зебу, овець, верблюдів, свиней, кіз.

Запитання. Які причини обумовили переважно низький рівень розвитку сільського господарства Африки?

Низький рівень агротехніки, муха цеце, опустелювання, посухи.

Лісове господарство — найбільше значення для країн Західної та Центральної Африки. Знеліснення.

Добувна промисловість. Регіон посідає провідні місця за видобутком алмазів, золота, платини, марганцевої руди, фосфоритів, урану, мідних руд. Діють великі ТНК (наприклад, алмазодобувна компанія «Де-Бірс»).

3. Вторинний сектор економіки

Обробна промисловість розвинена нерівномірно. Більша частина продукції припадає на Єгипет, Марокко, Алжир, Нігерію, Південну Африку, Туніс, ДРК. Електроенергетика представлена ТЕС та ГЕС, в ПАР працює АЕС. Чорна металургія представлена переважно передільними підприємствами; виробництва повного циклу представлені в ПАР, Нігерії, Єгипті, Алжирі, Зімбабве. Кольорова металургія: мідна (Замбія, ДРК, ПАР), алюмінієва (ПАР, Камерун, Єгипет, Гана). Нафтопереробна, хімічна — країни Північної Африки, ПАР, Нігерія. Машинобудування — ПАР, Єгипет, Алжир, Туніс, Марокко, Нігерія. В інших країнах — невеликі складальні підприємства. В усіх країнах велике значення мають легка (бавовняна, швейна), харчова (борошномельна, олійна, переробка какао-бобів).

4. Третинний сектор економіки

Зростання частки послуг. Найкращий розвиток у Північній Африці та ПАР. Туризм — ПАР, Єгипет, Туніс, Марокко, Танзанія Намібія, Кенія, Ботсвана, Замбія. Туристичні та офшорні послуги в острівних державах (Сейшельські та Коморські Острови, Маврикій). Транспортна система зберігає риси колоніального періоду. Багато залізниць не мають взаємного сполучення. Розвивається автомобільний транспорт та мережа трубопроводів.

Найбільші морські порти: Касабланка, Дакар, Кейптаун, Дурбан, Порт-Саїд, Александрія. Ліберія — країна «дешевого прапора», морський флот належить судовласникам з розвинених країн. Сучасні міжнародні аеропорти — в Йоганнесбурзі, Каїрі, Касабланці, Дакарі, Лагосі, Момбасі, Дар-Ес-Саламі.

5. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки

Республіка Південна Африка — єдина країна регіону з високим рівнем розвитку господарства. З усіх субрегіонів краще розвинені Північна і Південна Африка. Більшість країн із найнижчим рівнем розвитку не мають виходу до моря і розташовані в Центральній Африці.

6. Зв'язки України з країнами Африки

Економічне, культурне, військово-технічне співробітництво. Україна до країн Африки постачає продукти харчування, машини й обладнання, військову техніку. Імпортує тропічні фрукти, какао, арахіс, каву. В Україні навчаються студенти з Африки. У країнах Африки працюють українські військові фахівці, інженери, викладачі.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Практична робота 7. Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки (збагачення), основних транспортних магістралей та портів експортування

Запитання. Які соціально-економічні проблеми слід розв'язати країнам Африки найближчим часом?

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Підручник, опрацювати § _____ .
2. Дослідження. 1) Ангола: успішний розвиток після війни. 2) Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію та просторову структуру господарства країн Тропічної Африки.
3. Підготуватися до картографічного диктанту.